

Lucemburkové na Moravě I. – 22. února 2024, 29. února 2024

Jak studovat středověk:

- archivní prameny uložené v archivech;
- archivní prameny uložené v archivech a zpřístupněné na internetu;
- archivní prameny zpřístupněné edicí (knihy v papírové podobě, naskenované na internetu);
- kvalitní odborná literatura;
- hmotné památky: umělecká díla, stavby (i např. zříceniny hradů), mobilní předměty (zbraně, nábytek) – o tom jsme blíže nehovořili

Interpretace a kritika pramenů – uvážlivý přístup k interpretaci pramenů, nutnost vyhnout se chybám a omylům, nekritické přenášení našich představ do minulosti.

Krize středověku

- konflikt světské a církevní moci: spor papeže Bonifáce VIII. a francouzského krále Filipa Sličného, po smrti papeže Bonifáce VIII. v roce 1308 král Filip přesídlil papeže do Avignonu (avignonské zajetí 1309–1378, celkem sedm papežů), Řehoř XI. se v roce 1377 vrátil do Říma, 1378 zde zemřel, následně zvolen Ital Urban VI. (Řím) a poté Francouz Klement VII. (Avignon) – tzv. papežské schizma 1378–1417, od koncilu v Pise v roce 1409 stáli v čele církve dokonce tři papežové, na kostnickém koncilu zvolen Martin V. (1417–1431), který v roce 1431 svolal basilejský koncil, ale začátku se už nedožil.
- konflikty světské moci: stoletá válka 1337–1453;
- mor;
- husitská revoluce;

Jak krizi vnímala tehdejší společnost? (Náš pohled je zkreslený mimo jiné i proto, že víme, jak to dopadlo).

Obecná literatura k tématu (vždy pouze výběr):

Období před nástupem Lucemburků:

Kateřina Charvátová: Václav II. Král český a polský. Praha 2007, 352 s.

Robert Antonín: Zahraniční politika krále Václava II. v letech 1283–1300. Matice moravská 2009, 304 s.

Libor Jan: Václav II. Král na stříbrném trůnu. Argo 2015, 740 s.

Karel Maráz: Václav III. (1289–1306). Poslední Přemyslovec na českém trůně. Věduta České Budějovice 2007, 176 s.

Božena Kopiczková: Eliška Přemyslovna. Královna česká. Vyšehrad 2003, 2008, 2022, 200 s.

Laichterova řada českých dějin (Laichterovy dějiny) – první díl vyšel 1912

Pražský nakladatel Jan Laichter a poté jeho syn František, snaha dovést výklad až do roku 1848 (tedy nejen po rok 1526, kde skončil František Palacký – v té době již překonaný), a reagovat na německou historiografii, která zvýrazňovala podíl německého národa;

- velmi ambiciózní projekt;
- původně pouze čtyři autoři: Václav Novotný (dějiny do roku 1437), Rudolf Urbánek (do roku 1526), Bohumil Navrátil (do roku 1620), Vlastimil Kybal (do 1848);
- redakce celého díla: Václav Novotný a Rudolf Urbánek, oba žáci Jaroslava Golla, po smrti Václava Novotného pak Kamil Krofta (1875 – 16. srpna 1945), vyslanec ve Vatikánu, v Rakousku, Německu (1925–1927), ministr zahraničí (1936–1938);
- problém ve výběru autorů, např. prof. Bohumil Navrátil byl velmi zaneprázdněn (děkan filozofické fakulty, rektor Masarykovy univerzity, předseda Matice moravské, redaktor Časopisu Matice moravské) a vzhledem k extrémně kritickému přístupu k pramenům a k potřebě vše si opakovaně ověřovat velmi pomalé tempo práce i v rámci jiných projektů;
- Václav Novotný: pracovním rovněž velmi zaneprázdněn, byť se projektu poctivě věnoval, jako redaktor sám sobě nechal příliš volnou ruku, jeho svazky mají značný rozsah (náročné na zpracování i na čas).

Václav Novotný (1869–1932)

- velmi schopný a uznávaný historik, člen řady odborných a vědeckých institucí a komisí, profesor, krátce i děkan FF UK;
 - ČD I/1 až I/4: roky vydání 1912, 1913, 1928 (třetí díl, 1040 s.), poslední díl Rozmach české moci za Přemysla II. Otakara (1253–1271). Praha 1937, 540 s.
- Díl 1/5 – Josef Vítězslav Šimák: Středověká kolonizace. Praha 1938, 706 s.

Josef Šusta (1874– 27. května 1945)

- žák Jaroslava Golla, ministr školství a národní osvěty (1920–1921), prezident České akademie věd a umění (1939–1945), 1945 obviněn z kolaborace (nutné kontakty na

představitele protektorátní moci), ukončil život sebevraždou skokem z Hlávkova mostu do Vltavy;

- vynikající historik evropského rozhledu, velmi korektní a slušný člověk;
- editor Dějiny lidstva od pravěku k dnešku (Melantrich od 1936, šest svazků do 1942).
- monografie Dějepisectví, jeho vývoj v oblasti vzdělanosti západní ve středověku a době nové. Praha 1933;
- vzpomínky Léta dětství a jinošství (Praha 1947), Mladá léta učňovská a vandrovní. Praha – Vídeň – Řím (Praha 1963);

Dvě knihy českých dějin – samostatný projekt;

- kniha první: Kus středověké historie našeho kraje. Poslední Přemyslovci a jejich dědictví. 1300–1308. Praha 1917, 2001, 538 s.
- kniha druhá: Kus středověké historie našeho kraje. Počátky lucemburské 1308–1320. Praha 1919, 2002, 398 s. (s výborným doslovem Libora Jana);

V ČD navázal na dílo Václava Novotného:

- II/1. Soumrak Přemyslovců a jejich dědictví. Praha 1938, 803 s.
- II/2. Král cizinec. Praha 1939, 602 s.
- II/3. Karel IV. Otec a syn (1333–1346). Praha 1946, 540 s.
- II/4. Karel IV. Za císařskou korunou (1346–1355). Praha 1948, 437 s.

Další svazky ČD:

Rudolf Urbánek (1877–1962): Věk poděbradský I. – IV. Praha 1915, 1918, 1930, 1962

Volné pokračování projektu:

- F. M. Bartoš (1889–1972): Čechy v době Husově. Praha 1947, Husitská revoluce I, II. Praha 1965, 1966;
- Josef Macek (1922–1991): Jagellonský věk v českých zemích I. – IV. Praha 1992, 1994, 1998, 1999;

Velké dějiny zemí Koruny české – rozsáhlý projekt nakladatelství Paseka

- první díl v roce 1999 (Nad'a Profantová – dějiny do roku 1197) ;
- prozatím (leden 2024) vyšlo 17 dílů (21 svazků) chronologických dějin (po roce 1945 dva díly napsal Jiří Pernes – 16. díl 1945–1948), 2024 a 17. díl (1948–1956) 2022;

- K tomu tematické svazky, zatím vyšlo celkem devět knih (právo, stát, školství, dětství, architektura, cestovatelství, zločinnost a bezpráví, lidová kultura, lékařství 2023;
- Vratislav Vaníček (1197–1250), 2000, 584 s., a (1250–1310), 2002, 759 s.

Lenka Bobková (1947)

- Velké dějiny zemí Koruny české. Svazek IV. a, 1310–1402, Svazek IV. b, 1310–1402, Paseka Litomyšl – Praha 2003, 694 s., 583 s.
- Následující pátý díl napsal Petr Čornej (1402–1437), 2000, 796 s. a šestý díl (sedmý svazek) Petr Čornej a Milena Bartlová (1437–1526), 2007, 800 s.

Dějiny českých zemí – projekt nakladatelství Libri

Období středověku a raného novověku: pouze jeden autor: Jaroslav Čechura (1952)

- původně medievalista, zabýval se hospodářskými a sociálními dějinami Čech (významné práce týkající se např. hospodaření klášterního velkostatku), později rozšířil svůj zájem i na období raného novověku, jež nahlíží „zdola“, především prostřednictvím poddanských vztahů, každodennosti, rebelií, kriminality, sexuality, stavovské politiky či tradiční kultury venkova;
- jeden z nejvýznamnějších současných českých představitelů mikrohistorie;
- velmi produktivní, značný rozsah knižní tvorby zaměřené nejen na odborného, ale i laického (poučeného) čtenáře;
- výrazně popularizující tituly, např. Muži a milenci českých královen, Děti a levobočci českých králů, Příbuzní českých králů, Historie českých spiknutí;
- další tituly: Broumovská rebelie, Neklidný život obyčejné ženy (Johana Peřková), Sex v době temna. Sexuální život na českém jihu v prvním století Schwarzenberků;
- jen od roku 2020 vydal sedm knih (např. Jakub Krčín z Jelčan, Smiřičtí, Švamberkové v proměnách pěti století, Luxus na dluh, Mikrosvěty jihočeského venkova. Bošilec 1600–1750. Tradiční společnost raného novověku v Čechách (500 s.), Kronika jednoho šílenství. Čarodějnice na severní Moravě v 17. století, Vyšehrad 202;
- Samostatná monografie Karel IV. Na dvojím trůně. Tok Knižní klub Praha 1998, 278 s. Praha 2016, 229 s.
- výbor ze studií Sedláci si dělají, co chtějí. NLN Praha 2012.

Dějiny českých zemí – Jaroslav Čechura (středověk a raný novověk)

- České země v letech 1310–1378 Libri Praha 1999, 288 s.

- České země v letech 1378–1437. Libri Praha 2000, 440 s.
- České země v letech 1437–1526. Díl první 1437–1471. Mezi Zikmundem a Jiřím z Poděbrad. Libri Praha 2010
- České země v letech 1437–1526. Díl druhý 1437–1526 . Jagellonské Čechy. Libri Praha 2012
- České země v letech 1526–1583. Praha 2008
- České země v letech 1583–1620. První Habsburkové na českém trůně I., II., Praha 2009

Literatura k Lucemburkům (vždy pouze výběr):

Jaroslav Čechura – Václav Žůrek: Lucemburkové. Životopisná encyklopedie. Nakladatelství Vedita České Budějovice 2012, 250 s.

(všechny klady a zápory encyklopedií – stručnost, přehlednost, odkazy na literaturu)

Jörg Konrad Hoensch: Lucemburkové. Pozdně středověká dynastie celoevropského významu 1308–1437. Argo 2003 (originál 2000), 305 s., ale textu jen cca 260 (Jindřich VII., Jan Slepý, Karel IV, Václav IV, Zikmund). Pozn.: autor monografie o Zikmundovi, Mnichov 1996

Karl Friedrich Krieger: Habsburkové ve středověku. Od Rudolfa I. (1218–1291) do Friedricha III. (1415–1493). Argo 2003 (původně 2003), 255 s.

Lucemburkové. Česká koruna uprostřed Evropy. Eds. František Šmahel a Lenka Bobková ve spolupráci s Pavlínou Maškovou a Robertem Novotným. NLN Praha 2012, 930 s.

- rozsáhlá „vánoční publikace“, velké množství autorů, portréty Jana a Karla IV. (Lenka Bobková), Jana Jindřicha (Robert Antonín, s. 152–158), Jošta (Tomáš Baletka, s. 719–720), Jana Soběslava a Prokopa (Petr Elbel, s. 710–718).

- základní struktura svazku: První Lucemburkové na českém trůně (1310–1378), Královská vláda, prezentace majestátu a rozkvět kultury, Třetí generace Lucemburků na českém trůně (1378–1437). Dílčí témata: panovník, země, společnost, portréty členů dynastie, osoby ve stínu Lucemburků, rituály, ceremonie (korunovace, sňatky, turnaje), stopy a paměť lucemburské éry, královský dvůr, panovnická sídla, vztah ke šlechtě, umění a vzdělanost.

Čeští králové. Ed. Marie Ryantová a Petr Vorel. Paseka Praha – Litomyšl 2008, 585 s.

Václav II. (Kateřina Charvátová), Václav III. (Karel Maráz), Rudolf Habsburský (Robert Antonín, s. 147–154), Jindřich Korutanský (Robert Antonín, s. 155–168), Jan Lucemburský

(Lenka Bobková, s. 171–188), Karel IV. (Lenka Bobková, s. 189–208), Václav IV. (Ivan Hlaváček, s. 209–222), Zikmund Lucemburský (Petr Čornej, s. 223–236), Albrecht Habsburský Petr Čornej (239–250).

Jiří Spěváček (1923–1996)

- Karel IV. Praha 1979, 721 s.;
- Král diplomat. Praha 1982, 276 stran, bez poznámkového aparátu, akceptuje evropský význam (evropský koncept);
- Václav IV. Praha 1986, 776 s. (král není zobrazen jako „lidový“ král, ale spíše jako nešťastník a slaboch bez schopností vládnout);
- Jan Lucemburský a jeho doba 1296–1346. Praha 654 s. (Jan jako panovník evropského rozměru, který akceptuje politický vývoj Evropa a konflikt světské a církevní moci, diplomatické úsilí proti Habsburkům, autor má Jana v oblibě);
- (velká kniha, ale asi ne velké dílo – Jaroslav Mezník).

Lenka Bobková: Jan Lucemburský. Otec slavného syna. Vyšehrad Praha 2018, 580 s.
Struktura díla: Kdo je hoden českého trůnu, Mladý král na českém trůně, Jan Lucemburský ve víru evropské politiky, Rodina a dynastické plány krále Jana, Mocensko-teritoriální ambice krále Jana, Vládní styl a reprezentace Jana Lucemburského, Slepý král, Mezi hrdinou a lehkomyšlným králem (druhý život, historiografie).

Wojciech Iwanczak (1948): Jan Lucemburský. Dějiny bouřlivého života a hrdinné smrti českého krále a lucemburského hraběte v jedenadvaceti obrazech. Argo 2018, 295 s. (originál 2012);

- život Jana Lucemburského není vyprávěn úplně chronologicky, ale v tematických obrazech, snaha o vyvážený pohled.

Královský sňatek. Eliška Přemyslovna a Jan Lucemburský 1310. Ed. Klára Benešová. Praha 2010, 589 s. (doprovodná publikace k výstavě).

František Kavka (1920–2005)

- postižen za normalizace (Židovské muzeum), po roce 1990 rehabilitován;
- společně s Josefem Petráněm hlavní redaktor Dějin Univerzity Karlovy (čtyři svazky);

- Vláda Karla IV. za jeho císařství (1355–1378). Země České koruny, rodová, říšská a evropská politika. I. díl (1355–1364), II. díl (1364–1378). Univerzita Karlova Praha 1993 (oba svazky), 250 + 292 s. (pouze politické dějiny);
- Život na dvoře Karla IV. Apeiron Praha 1993, 137 s. (populární);
- Karel IV. Historie života velkého vladaře. MF Praha 1998, 365 s.
- Čtyři ženy Karla IV. Královské sňatky. Paseka Praha 2002, 190 s., bez literatury, (Blanka z Valois, Anna Falcká, Anna Svidnická, Alžběta Pomořanská);
- Poslední Lucemburk na českém trůně. Králem uprostřed revoluce. MF Praha 1998, 290 s.
- 5. 4. 1355 – korunovace Karla IV. císařem Svaté říše římské. Havran Praha 2002;
- Ohlédnutí za padesáti lety ve službě českému dějepiscetví. Karolinum Praha 2002;

Zdeněk Kalista (1900–1982)

- žák Josefa Pekaře, věřící katolík, na UK 1924–1939 a 1945–1948, po roce 1948 musel odejít z fakulty, 1951 zatčen, 1952 odsouzen na patnáct let, 1960 propuštěn, 1966 rehabilitován, 1968–1969 přednášel na UK, básník, překladatel z francouzštiny;
- zájem o české baroko, barokní šlechtu (rod Černínů z Chudenic či z Harasova), duchovní obrys baroka, barokní mystiku;
- vzpomínky Po proudu života I., II. Atlantis Brno (III.–IV. nevyšly), České baroko, Tvář baroka,
- Doba Karla IV. (1939);
- Karel IV. a Itálie. Vyšehrad Praha 2004, 380 s. (výbor studií, edice kroniky bratří Giovaniho a Matea Villaniů, zejména části napsané Mateem);
- Karel IV. Jeho duchovní tvář. Vyšehrad 2007, 250 s. (práce z šedesátých let, původně vyšlo 1971, vliv Itálie a italských myslitelů na Karlův intelektuální vývoj).

Ferdinand Seibt (1927–2003)

- Karel IV. Císař v Evropě (1346–1378). NLN Praha 1999, 520 s. (originál 1992)
Struktura monografie: oddíly Prostor a čas. Předkové, sny, plány. Rodiče. Korunní princ. Král. Císař. Dynastická politika. Kníže míru. My Karel;
- Lesk a bída středověku. Praha 2000 (originál 1987);
- Karel V. Císař a reformace. Praha 1999 (originál 1990);
- Německo a Češi. Dějiny jednoho sousedství uprostřed Evropy. Praha 1996 (originál 1993);

- Ta stará ošklivá melodie. Několik ohlédnutí za německou historií 1900–1945. Praha 2002 (originál 2000).

František Šmahel: Cesta Karla IV. do Francie. Praha 2006

Václav Žůrek: Karel IV. Portrét středověkého vládce. NLN Praha 2018, 265 s.

(moderní pohled na Karla IV., životní osudy tvoří pouze část knihy, další témata: panovnický styl, rituály a ceremonie, moudrý král, zbožný král, historie ve službách dynastie, druhý život otce vlasti).

Pierre Monnet. Karel IV. Evropský císař. Karolinum Praha 2023 (originál 2020).

Lenka Bobková a Tomáš Velička ve spolupráci s Miladou Holou a Janem Zdichyncem: Jan Zhořelecký. Třetí syn Karla IV. Casablanca Praha 2016, 407 s.

(Jan Zhořelecký zemřel v 26 letech za divných okolností v klášteře Neuzelle)

- Promyšlená struktura monografie: životní příběh Jana Zhořeleckého (zrod vévodství, skutečným vládcem, Jan Zhořelecký a církve, Jan Zhořelecký po boku Václava IV.). Vládní praxe (dvůr, kancelář). Jan Zhořelecký v historické paměti.

Božena Kopiczková: Česká královna Žofie. Ve znamení kalicha a kříže. Vyšehrad Praha 2018, 295 s.

- druhá manželka Václava IV. z rodu bavorských Wittelsbachů, která ho přežila, po jeho smrti odešla se Zikmundem do Bratislavy, kde dožívala v nuzných podmínkách nehodných české královny, našla cestu zpět ke katolické víře a do konce života nosila jen černé oblečení.

Wilhelm Baum: Císař Zikmund. Kostnice, Hus a válka proti Turkům. MF Praha 1996

(originál 1993), 405 s. (bohatý seznam literatury, doslov a revize F. Kavka)

Shrnutí:

Česky vydané monografie týkající se Jana Lucemburského: autoři J. Šusta, J. Spěváček, L. Bobková, W. Iwanczak;

Česky vydané monografie týkající se Karla IV.: autoři J. Šusta, J. Spěváček, F. Seibt, F. Kavka, J. Čechura, V. Žůrek, P. Monnet (případně Z. Kalista, F. Šmahel);

- různé autorské přístupy, hodnocení, důraz na vybrané události, interpretace vybraných pramenů (možnost srovnání).

Práce týkající se Moravy v období Lucemburků

Josef Válka (1929–2017)

- profesor MU, vynikající historik a myslitel, tvůrce koncepcí vývoje společnosti;
- Dějiny Moravy, díl 1. Středověká Morava. Vlastivěda moravská, Brno 1991, 231 s. (oddíly Pohled do prehistorie, Velkomoravská říše, Přemyslovská Morava, Lucemburská Morava, Morava a husitská revoluce, Konec středověku)
- Dějiny Moravy, díl 2. Morava reformace, renesance a baroka. Vlastivěda moravská, Brno 1996, 275 s. (oddíly Morava a stavovství, reformace a renesance, Stavovské povstání a třicetiletá válka, Barokní absolutismus, Kultura baroka na Moravě)
- Výbor studií Husitství na Moravě, Náboženská snášenlivost, Jan Amos Komenský. Matice moravská Brno 2005, 378 s.
- Výbor studií Myšlení a obraz v dějinách kultury: studie, eseje, reflexe. Matice moravská Brno 2009, 368 s. (raný novověk)

Jaroslav Mezník (1928–2008)

- syn moravskoslezského zemského prezidenta Jaroslava Mezníka (1884–1941)
- pracoval v archivu v Janovicích u Rýmařova, od roku 1956 v HÚ, 1972–1974 vězněn, signatář Charty 77, poté ještě dvakrát vězněn, po roce 1990 krátce poslanec federálního shromáždění, od roku 1992 profesor starších dějin, 1994–1995 děkan FF MU;
- Lucemburská Morava 1310–1423 . NLN Praha 1999, 2001, 562 s. (1423 Zikmund odevzdal vládu na Moravě Albrechtu Habsburskému);
- komplexní pohled na vývoj Moravy v popisovaném období (politické dějiny, vývoj společnosti, šlechta, církve, poddaný lid, kultura atd.), mimořádná šíře záběru, promyšlená koncepce;
- Tvář stárnoucího středověku. Výbor článků a studií. Matice moravská Brno 2008. Uspořádali Tomáš Borovský a Martin Wihoda ve spolupráci s Davidem Kalhouskem a Demeterem Malatřákem. Brno 2008;
- Studie: např. Finance moravského markraběte Jošta, Markraběcí majetek na Moravě za vlády Jana Jindřicha, Politika moravských markrabat Jana Jindřicha a Jošta, Vlastníci a držitelé hradů a měst na Moravě 1350–1410;
- Můj život za vlády komunistů (1948–1989). Matice moravská Brno 2005.

Moravští Lucemburkové 1350–1411. Muzeum města Brna, Brno 2000, 300 s.

- sborník vydaný při příležitosti stejnojmenné výstavy konané v roce 2000 (Milena Flodrová: Lucemburská dynastie (13–36). Jaroslav Mezník – Jan Jindřich (37–72), Václav Štěpán – Jošt (73–146), Tomáš Baletka – dvůr a kancelář Jošta (147–166), Jan Sedlák – architektura (167–188), Miroslav Plaček – hrady (189–222), Karel Maráz – jezdecká pečeť (223–236), Jana Svobodová – výtvarné umění, Milena Flodrová – Brno);

Morava ve středověku. Ed. Zdeněk Měřínský. Moravské zemské muzeum Brno 1999, 150 s.

- přednáškový cyklus v roce 1998;
- Zdeněk Měřínský – nejstarší dějiny a Přemyslovci, Jaroslav Mezník – Morava za vlády lucemburských markrabat (1310–1411, s. 37–45), Josef Válka – husitství, Josef Unger – šlechta a sídla, Miroslav Plaček – moravské hrady, Vladimír Nekuda – vesnice, Zdeněk Měřínský – města a cesty, Libor Jan – církevní instituce.

Vládcové Moravy. Ed. Jiří Mitáček. Moravské zemské muzeum Brno 2007, 178 s.

- opět přednáškový cyklus, časový rozsah od Velké Moravy do 19. století;
- Martin Wihoda Vladislav Jindřich, Libor Jan Václav II., Světla a stíny vlády moravských Lucemburků Jiří Mitáček (42–52), Ve znamení draka a kříže, vláda Zikmunda Lucemburského na Moravě (1419–1423) Petr Elbel (53–82), Albrecht V. Habsburský (1411–1439) Tomáš Baletka (1411 zasnoubení dvouleté Alžběty čtrnáctiletému Albrechtovi), s. (83–98), Morava a Matyáš Korvín Antonín Kalous, pak i Tomáš Knoz nebo Libor Vykoupil.

Václav Štěpán (1941–2015)

- Moravský markrabě Jošt (1354–1411). Matice moravská Brno 2002, 828 s.

Libor Jan a kolektiv: Morava v časech markraběte Jošta. Matice moravská Brno 2012. 210 s.

K 600. výročí zvolení posledního Lucemburka z moravské větve římským králem a jeho úmrtí. Deset různých studií (autoři např. Libor Jan, Tomáš Baletka, Petr Elbel, Tomáš Borovský, Lenka Bobková, Martin Čapský, Miroslav Plaček, Dalibor Janiš).

Osobnosti moravských dějin. Díl I. K vydání připravil Libor Jan a Zdeněk Drahoš ve spolupráci s Demeterem Malat'ákem a Pavlem Pumprem. Matice moravská Brno 2006

Jaroslav Mezník: Kulturní panovník v rozjitřené době. Jošt Lucemburský, s. 103–113 (dále pak např. Tomáš Baletka – Jindřich z Lipé, Miroslav Flodr – Jan, notář města Brna, Václav Štěpán –Lacek z Kravař, Thomas Krzenck – Jan Železný).

Ondřej Schmidt: Jan z Moravy. Zapomenutý Lucemburk na aquilejském stolci. Vyšehrad Praha 2016, 280 s.

- Jan z Moravy – zavražděn 1394, nemanželský syn Jana Jindřicha, vyšehradský probošt, litomyšlský biskup a aquilejský patriarcha (1387–1394), doposud byl mylně ztotožňován s jeho nevlastním bratrem Janem Soběslavem (zemřel cca 1380). Autor měl možnost využít italské prameny.

Obecně k jednotlivým aspektům vývoje Moravy ve středověku:

Tomáš Borovský: Kláštera, panovník a zakladatelé na středověké Moravě. Matice moravská Brno 2005, 300 s.

František Hoffman (1920–2015)

- České město ve středověku. Panorama Praha 1992, 456 s.

- Středověké město v Čechách a na Moravě. NLN Praha 2009, 712 s.

Vladimír Nekuda (1927–2006)

- Středověká vesnice na Moravě. MVS Brno 2007, 224 s.

Šlechta:

- Tomáš Baletka: Páni z Kravař. Z Moravy až na konec světa. Praha 2004;

- Miroslav Plaček, Peter Futák: Páni z Kunštátu. Rod erbu vrchních pruhů na cestě k trůnu. Praha 2006;

- David Papajík: Páni ze Sovince: dějiny rodu moravských sudí. Praha 2005;

- David Papajík: Švábenicové. Velcí kolonizátoři a jejich následovníci. Praha 2009;

- David Papajík: Páni z Holštejna. Významný, ale zapomenutý panský rod. České Budějovice 2007;

- Zdeněk Pokluda: Moravští Šternberkové. Panský rod rozprostřený od Jeseníků ke Karpatům. Praha 2012;

- Petr Vorel: Páni z Pernštejna. Vzestup a pád rodu zubří hlavy v dějinách Čech a Moravy. Praha 1999, 2012, 2021;

Miloslav Sovadina: Jindřich z Lipé. Matice moravská Brno 2005 (otisk z ČMM 2001, 2002, 2003);

[Zdeněk Fiala: Předhusitské Čechy. Praha 1968 – svého času populární, dnes zastaralá obsahově i metodologicky]

Výběr možných témat na referáty:

- 1) Jaroslav Mezník: Tvář stárnoucího středověku (seznámení s knihou a její obsahovou podobou, představení vybraných studií týkajících se našeho tématu).
- 2) Moravští Lucemburkové 1350–1411. Muzeum města Brna, Brno 2000
- 3) Libor Jan a kolektiv: Morava v časech markraběte Jošta (seznámení s knihou a její obsahovou podobou, představení vybraných studií).
- 4) Morava ve středověku. Ed. Zdeněk Měřínský. Moravské zemské muzeum (seznámení s knihou a její obsahovou podobou, představení vybraných studií).
- 5) Vládcové Moravy. Ed. Jiří Mitáček. Moravské zemské muzeum Brno (seznámení s knihou a její obsahovou podobou, představení vybraných studií týkajících se našeho tématu).
- 6) Božena Kopiczková: Eliška Přemyslovna. Královna česká.
- 7) František Kavka: Čtyři ženy Karla IV. Královské sňatky.
- 8) Božena Kopiczková: Česká královna Žofie. Ve znamení kalicha a kříže.
- 9) Karel Maráz: Václav III. (1289–1306).
- 10) Ondřej Schmidt: Jan z Moravy. Zapomenutý Lucemburk na aquilejském stolci.
- 11) Václav Žůrek: Karel IV. Portrét středověkého vládce.
- 12) Jörg Konrad Hoensch: Lucemburkové.
- 13) Pierre Monnet. Karel IV. Evropský císař. Karolinum Praha 2023.
- 14) Přiblížení osudů Elišky Rejčky a případně i Jindřicha z Lipé.
- 15) Čeští králové. Ed. Marie Ryantová a Petr Vorel (seznámení s knihou a její obsahovou podobou, představení vybraných studií – portrétů panovníků – týkajících se našeho tématu).
- 16) Dějiny šlechtických rodů ve 14. století: např. páni z Kravař, páni z Pernštejna, páni z Kunštátu, páni z Boskovic, Šternberkové – vždy seznámení s obsahovou strukturou svazku a představení základních údajů o daném rodu).
- 17) Archiválie k 14. století v MZA v Brně.

Případně i rozsáhlé publikace týkající se Moravy či Lucemburků (J. Spěváček – výběr tří monografií, J. Válka – Dějiny Moravy I., J. Mezník – Lucemburská Morava, F. Seibt – Karel IV., W. Iwanczak – Jan Lucemburský).